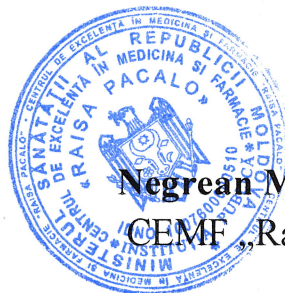

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”

APROB

Negrean Mariana, directoare
CEMF „Raisa Pacalo”

„17” mai 2023

CURRICULUMUL STAGIULUI DE PRACTICĂ

P.02.O.041 Stagiul practic de specialitate nr.I

Specialitatea 91320. Obstetrica

Calificarea Moașă MD/5/0913/003

Aprobat:

La ședința Consiliului metodic-științific din 16 mai 2023,

COBILEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică _____.

La ședința Catedrei Obstetrică și ginecologie din 10 mai 2023,

SULIMA Tatiana, șefa catedrei Obstetrică și ginecologie _____.

Coordonat cu:

Cabinetul Instrucțiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății,

SAVCA Diana, șefa Cabinetului Instrucțiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății „17” mai 2023.

Autorii:

SULIMA Tatiana, șefa catedrei Obstetrică și ginecologie, profesoară la disciplina Obstetrică și ginecologie cu nursing specific, grad didactic superior.

CRÎTCHI Tatiana, directoare adjunctă pentru instruirea practică, grad managerial doi, profesoară la Discipline igienice, grad didactic superior, membru CEIAC.

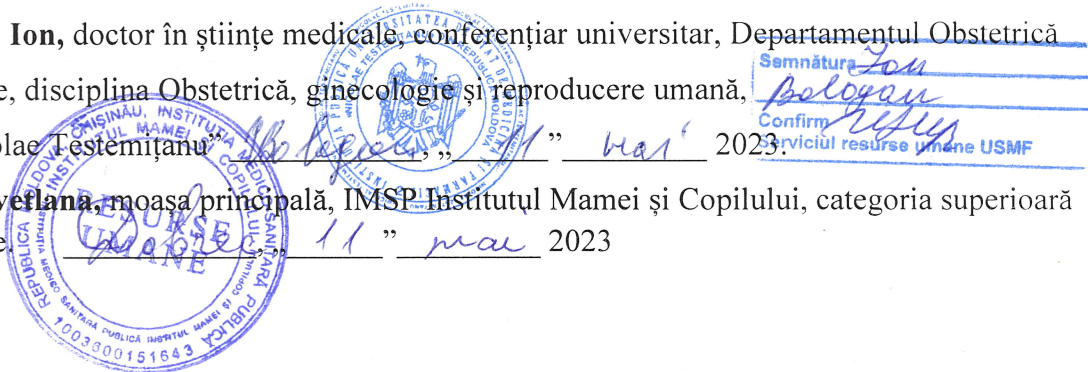
CRECIUN Galina, profesoară la disciplina Medicină internă, geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior, membru CEIAC.

Recenzenți:

BOLOGAN Ion, doctor în științe medicale, conferențiar universitar, Departamentul Obstetrică și ginecologie, disciplina Obstetrică, ginecologie și reproducere umană, _____

USMF „Nicolae Testemițanu” _____ „11” mai 2023.

DOBREA Svetlana, moașă principală, IMSP Institutul Mamei și Copilului, categoria superioară în specialitate _____ „11” mai 2023

CUPRINS

I. PRELIMINARII.....	2
II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ	3
III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ	4
IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ	5
V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ.....	5
VI. SUGESTII METODOLOGICE	7
VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIILOR DE PRACTICĂ.....	9
VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ.....	11
IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR.....	13
X. ANEXE.....	16

I. PRELIMINARII

Organizarea corectă a Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* cere un curriculum, ce include cele mai importante și actuale probleme. Cunoașterea acestor probleme rezultă din acele considerente, că obiectul constituie un loc de frunte asigurând ocrotirea sănătății mamei și copilului și existența unei națiuni sănătoase.

Curriculumul Stagiului practic de specialitate nr. I este un document de tip normativ, un instrument care organizează și monitorizează evoluția eficientă a procesului de instruire practică a viitoarelor moașe. În cadrul învățământului axat pe competențe, Stagiului practic de specialitate nr. I are ca scop formarea la viitorii specialiști medicali cu studii medii de specialitate a unui sistem de competențe profesionale, care vor asigura încadrarea fluidă a moașelor în sistemul național de sănătate.

Structura Curriculumului Stagiului practic de specialitate nr. I include: preliminarii, motivația și utilitatea stagiului de practică, competențe profesionale specifice stagiului de practică, administrarea stagiului de practică, descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică, sugestii metodologice, sugestii de evaluare, cerințe față de locurile de practică, resurse didactice, anexe.

Curriculumul Stagiului practic de specialitate nr. I este calificat ca document de tip proiectiv, care monitorizează proiectarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea eficientă a competențelor specifice moașelor în conformitate cu:

1. Plan-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministerului Educației RM nr. 1205 din 16.12.2015; [ordin cu anexa plan cadru.pdf \(gov.md\)](#).

2. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministrului Educației nr. 1086 din 29 decembrie 2016.

3. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, 2021, Hotărârea Guvernului Nr. 208 din 30.09.2021; în: Monitorul Oficial, 2021, nr. 239-248, art. 463.

4. Profilul ocupațional la programul de formare profesională 91320 Specialitatea Obstetrică Calificarea Moașă, validat prin Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM Nr. 964 din 17.08.2018 [citată 18.09.2022]. https://cemf.md/upload/PROFIL_OCUPAIONAL_/2018_2019_/Prof.ocup.c.Obstetr.sp.Moasa.PDF

5. Standardul calificării Moașă, Nivel 5, Domeniul de formare profesională Îngrijirea bolnavilor și obstetrică, aprobat prin ordinul MECC al RM nr. 1817 din 18.12.2018 https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_5_cncrm_moasa.pdf

6. *Planul de învățământ* la Specialitatea Obstetrică 91320, calificarea Moașă aprobat de MS RM și MEC RM, 2022.

În elaborarea curriculumului *Stagiului practic de specialitate nr. I* s-a ținut cont de următoarele principii:

- valorificarea paradigmele educaționale moderne în corelație cu viziunea și misiunea învățământului medical postsecundar și postsecundar nonterțiar;
- asigurarea corelației cu cerințele sistemului ocrotirii sănătății;
- complementaritatea funcțională dintre tradițiile învățământului medical profesional, imperativele modernizării și condițiile de realizare a procesului educațional;
- asigurarea continuității și coerenței între nivelurile educaționale;
- posibilitatea accederii la niveluri mai înalte ale calificării profesionale;

- corelarea etapelor funcționale ale dezvoltării curriculare: proiectare, implementare, evaluare;
- orientarea formării medicale postsecundare spre finalități, exprimate în termeni de competență;
- armonizarea cu tendințele Uniunii Europene și ale Organizației Mondiale ale Sănătății de dezvoltare a învățământului medical postsecundar și postsecundar nonterțiar.

Curriculumul Stagiului practic de specialitate este axat pe următoarele *funcții didactice*:

- *funcția normativă* – reprezintă actul normativ al procesului de proiectare, organizare, desfășurare și evaluare a procesului de instruire practică în contextul unei pedagogii axate pe competențe.
- *funcția axiologică* – formarea la elevi a valorilor caracteristice medicinei moderne, ca elemente ale competențelor specifice calificării.
- *funcția științifică* – presupune prezentarea structurată, logică a noțiunilor ce țin de activitatea moașelor, racordarea și sincronizarea conținuturilor cu Planul de învățământ la calificarea *Moașe*.
- *funcția procesuală* – crearea condițiilor de formare la elevi a experiențelor de rezolvare autonomă a problemelor medico-sociale, inclusiv aplicarea strategiilor interactive și creative de prelucrare și prezentare ale informației.
- *funcția evaluativă* – asigurarea suportului pentru evaluarea competențelor specifice calificării *Moașe* și elaborarea instrumentelor, criteriilor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului Stagiului practic de specialitate nr. I sunt:

- cadrele didactice din colegiile de medicină din țară;
- autorii de ghiduri metodologice;
- elevii care își fac studiile la specialitatea *Obstetrică*, calificarea *Moașă*;
- membrii comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte nonformale și informale.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Actuala concepție a procesului de instruire a moașelor prevede nu numai acumularea de cunoștințe la specialitate, dar și formarea, dezvoltarea competențelor de îngrijire, comunicare, consiliere, abilităților creative și manageriale, care permit viitoarelor moașe să se încadreze plenar în activitățile practice profesionale, în promovarea reformelor din domeniul medicinei moderne.

Rolul de bază a Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* constă în dezvoltarea și formarea la moașe a competențelor de a implementa politicile de sănătate în scop de micșorare a morbidității și a mortalității materne în republică, de acordare a unei asistențe medicale calitative cu promovarea multilaterală în comunitate a planificării unei familii sănătoase.

O deosebită atenție trebuie să se acorde îngrijirii în sarcină, deoarece în ultimii ani numărul sarcinilor asociate cu unele complicații a crescut evident din cauza influenței negative a factorilor nocivi ecologici, genetici, stării social – ecologice asupra funcției de reproducere a femeii. Respectând expunerea tradițională pentru un curriculum, de pe poziții noi sunt tratate

subiectele legate de îngrijirea gravidelor cu patologii extergenitale, ITS inclusiv HIV/SIDA, comunicare, consiliere și educație pentru sănătate.

Moașa contribuie semnificativ la reducerea mortalității materne înalte, precum și ameliorarea stării sănătății societății în general. Femeile, bărbații și copiii trebuie să beneficieze de prezența unui număr suficient de moașe bine instruite și antrenate pentru a servi nevoile populației în problemele Sănătatea Reproducerii.

Curriculumul Stagiului practic de specialitate nr. I- *Îngrijirea gravidelor în staționar* are menirea de a contribui la asigurarea pregătirii profesionale a moașelor pentru ameliorarea asistenței perinatale.

Curriculumul este adaptat la condițiile procesului de formare profesională a moașelor.

În formarea viitoarelor *moașe* prin instruirea practică, se pune accentul pe activitatea elevilor în instituțiile medicale de profil.

Stagiul practic de specialitate nr. I- *Îngrijirea gravidelor în staționar* este o parte integrantă și obligatorie a procesului educațional, care se realizează cu scopul de a dezvolta competențe profesionale specifice necesare viitoarelor moașe. Acest stagiul de practică se va realiza în Centre Perinatale sub responsabilitatea profesorilor metodiști din cadrul instituției, în cooperare și asistență din partea moașelor calificate. Este o instruire coordonată și trebuie să aibă ca obiectiv toate aspectele de activitate ale moașei în îngrijiri de sănătate la acest nivel. Stagiul de practică va include îngrijirea gravidelor cu evoluția patologică a sarcinii și patologii extragenitale în sarcină. O deosebită atenție va fi acordată prevenirii complicațiilor în sarcină, naștere, perioada post-partum, precum și educația pentru sănătate, îngrijirile de sănătate și promovarea sănătății reproducerii.

Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* este organizat în semestrul II, pe parcursul a 4 săptămâni, se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice de tip staționar, secția terapia sarcinii, patologia gravidității și urgențe obstetricale.

III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ

CPS1. Consilierea privind examinările necesare pentru diagnosticarea timpurie a sarcinii cu risc.

CPS2. Participarea în diagnosticarea medicală prin pregătirea gravidelor pentru examinările paraclinice de laborator/instrumentale.

CPS3. Monitorizarea stării fătului în uter prin mijloace clinice și tehnice adecvate.

CPS4. Aplicarea îngrijirilor medicale gravidelor independent și în cadrul echipei interdisciplinare.

CPS5. Recunoașterea complicațiilor în sarcină și acordarea ajutorului de urgență la timp și corect conform Ghidurilor de Perinatologie și Protocoalelor Clinice Naționale.

CPS6. Pregătirea psihoemoțională a gravidelor și membrilor familiei ei către naștere.

IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ

Codul stagiului de practică	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
P.02.O.041	Stagiul practic de specialitate nr. I <i>Îngrijirea gravidelor în staționar.</i>	II	4	120	iunie	Portofoliul	4

V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activități/sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
UC1. Inițierea elevilor cu cerințele față de realizarea stagiului de practică, documentația și regulile tehnicii securității muncii.	Agenda formării profesionale	Prezentarea agendei de formare profesională	6 ore
UC2. Completarea documentației din secția internare și introducerea datelor în baza de date.	Lista cu documente din secția de internare	Prezentarea listei de documente	6 ore
UC3. Primirea și înregistrarea gravidelor/parturientelor/ginecopatelor în secția de internare.	Fișa medicală a pacientei	Prezentarea fișei medicale	6 ore
UC4. Culegerea anamnezei, aprecierea stării generale a gravidelor și ginecopatelor.	Fișa medicală a pacientei	Prezentarea fișei medicale	6 ore
UC5. Aprecierii și înregistrarea datelor antropometrice, tensionometriei și termometriei.	Foaia de temperatură	Prezentarea foii de temperatură	6 ore
UC6. Realizarea examenului obstetrical extern (palparea abdomenului după Leopold, auscultația bătăilor cordului fetal, măsurarea înălțimii fundului uterin și circumferinței abdominale).	Examenul obstetrical extern	Evaluarea respectării algoritmului manoperelor	6 ore
UC7. Realizarea pelvimetriei externe și interne.	Pelvimetria externă și internă	Evaluarea respectării algoritmului manoperelor	6 ore

UC8. Dezinfecția obiectelor de îngrijire a pacienților conform ordinelor în vigoare.	Lista cu ordine în vigoare ce țin de regimul sanitar-igienic	Prezentarea listei cu ordine în vigoare	6 ore
UC9. Determinarea, aprecierea, înregistrarea și monitorizarea indicilor vitali (frecvența mișcărilor respiratorii, pulsul, tensiunea arterială, diureza, evidența bilanțului hidric, cântărirea gravidelor).	Foaia de temperatură	Prezentarea foii de temperatură completată integral	6 ore
UC10. Completarea dosarului de nursing în baza datelor subiective, obiective culese de la pacient/rude/însoțitor și a planului de îngrijire.	Dosarul de nursing	Evaluarea dosarului de nursing	
UC11. Aprecierea vârstei sarcinii, datei concediului de maternitate, datei nașterii.	Vârsta sarcinii și data probabilă a nașterii calculată	Evaluarea corectitudinii calculării vârstei sarcinii	6 ore
UC12. Monitorizarea stării intrauterine a fătului (aplicarea cardiotocografului, aprecierea mișcărilor fetale).	Starea intrauterină a fătului monitorizată	Evaluarea respectării algoritmului manopereleor	6 ore
UC13. Dozarea corectă și administrarea medicamentelor pe diverse căi (injecției intradermale, subcutanate, intramusculare, intravenoase, perfuzii) sub supravegherea moașei cu respectarea tehnicii securității.	Injecții i/v, i/m/, s/c, i/d	Evaluarea respectării algoritmului manoperei (numărul de manopere realizate)	6 ore
UC14. Dizolvarea antibio-ticelor pentru injecții și proba intra-dermică.	Lista remediilor medicamentoase dizolvate	Prezentarea listei remediilor medicamentoase dizolvate	6 ore
UC15. Determinarea grupe-lor de sânge.	Grupa de sânge a gravidei determinată	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC16. Pregătirea fizică și psihică a gravidelor, lăuzelor și ginecopatelor pentru investigații instrumentale și de laborator.	Gravide pregătite către investigații de laborator/instrumentale/ funcționale	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC17. Pregătirea psiho-emoțională a gravidei și membrilor familiei ei către	Gravide consiliate conform pașilor AJUTOR.	Evaluarea corectitudinii consilierii	

naștere.		gravidelor	
UC18. Asistarea pacientei în cursul investigațiilor de laborator și imagistice.	Paciente asistate la investigațiile de laborator și imagistice	Prezentarea listei activităților realizate	6 ore
UC19. Recoltarea materialului biologic (sânge, urină, materii fecale, conținutul vaginal, spută, bilă, suc gastric) pentru investigațiile de laborator cu completarea bonului pentru analiză și transportarea corectă a produselor biologice la laborator.	Material biologic prelevat	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC20. Utilizarea substanțelor dezinfectante pentru igienizarea sălii de pansament și tratament.	Lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP	Prezentarea listei cu substanțe dezinfectante	6 ore
UC21. Prelucrarea utilajului medical în dependență de tipul lui.	Utilajul medical prelucrat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC22. Păstrarea și evidența remediilor medicamentoase în sala de tratamente.	Lista grupelor de remedii medicamentoase existente în sala de tratament	Prezentarea listei grupelor de remedii medicamentoase	6 ore
UC22. Completarea documentației din sala de tratament.	Lista de documente completate în sala de tratament	Prezentarea listei de documente	
UC23. Reflectarea rezultatelor stagiului de practică în actele de totalizare.	Portofoliul stagiului de practică Agenda formării profesionale Raportul stagiului de practică Referința elevului	Prezentarea publică a portofoliului Susținerea raportului stagiului de practică	6 ore

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Delegarea elevilor la Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* este anticipată de informarea elevilor cu privire la tipul, locul realizării stagiului de practică, normele și cerințele securității și sănătății în muncă, precum și alte aspecte organizatorice. Elevilor li se oferă foaia de delegare în care este indicat ordinul de repartizare la stagiul de practică.

Pe parcursul realizării Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* toate activitățile elevilor sunt supravegheate de către profesorul metodist și moașa, mentor din partea instituției medico-sanitare publice/private.

Managementul activității profesorului metodist/mentorului este asigurată de o gamă de documente reglementative și de evaluare, care sunt perfectate și gestionate în termenii stabiliți. Nomenclatorul de acte pentru profesorul metodist include:

1. Obligațiunile profesorului metodist/mentorului în cadrul stagiului practic.
2. Raportul de autoevaluare a activității profesorului metodist privind efectuarea stagiului practic.
3. Registrul de evidență a frecvenței și reușitei elevilor pentru anul de învățământ, propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Pe parcursul realizării Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar*, elevii completează portofoliul stagiului de practică, conform *Nomenclatorului de acte (Anexa nr.1)*. Activitățile de perfectare/completare a documentației recomandate stimulează la elevi abilitățile specifice de lucru cu documentația de referință, dezvoltă responsabilitatea elevilor, asigură posibilitatea de evaluare finală a stagiului de practică.

Nomenclatorul de acte pentru Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* include următoarele documente:

1. Extras din ordinele cu privire la activitatea internă – dezinfecția, profilaxia infecției asociate asistenței medicale, profilaxia infecției HIV/SIDA, profilaxia hepatitelor virale, etc.
2. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului nr. 192 din 24.03.2017
3. Raport privind realizarea stagiului de practică.
4. Referința elevului.
5. Agenda formării profesionale - model propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
6. Dosarului de nursing.
7. Produsele realizate pe parcursul stagiului de practică: foaia de temperatură, lista cu documente din secția de internare, lista cu ordine despre activitatea curentă a instituțiilor medicale, plan de îngrijire, lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP, registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților, fișa de post a asistentului medical, etc.

Agenda formării profesionale (*Anexa nr.2*) reprezintă un instrument de înregistrare și monitorizare a activităților realizate de către elevi la locul de desfășurare a stagiului de practică. Elevii vor consemna în Agenda formării profesionale sarcinile de lucru planificate și realizate, de asemenea vor fi descrise zilnic activitățile realizate. Activitățile înregistrate în agenda formării profesionale sunt evaluate zilnic prin notă și semnătură de către reprezentantul IMSP.

Calitățile profesionale, atitudinale și psihosociale demonstrate de către elevi pe parcursul Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar*, sunt evaluate de către specialistul din domeniul practic și specificate în Referința elevului (*Anexa nr.3*), care este semnată de conducătorul din partea unității economice și confirmată cu ștampila. Referința ulterior este arhivată în dosarul personal al elevului.

La finele stagiului de practică, elevul structurează și întocmește un raport despre activitatea realizată în instituția medico-sanitară publică/privată conform cerințelor propuse în model (*Anexa nr.4*). Raportul stagiului de practică se întocmește pe parcursul desfășurării stagiului de practică, iar după finisarea perioadei stagiului de practică, se prezintă pentru control

și avizare conducătorului stagiului de practică. Elaborarea raportului stagiului de practică dezvoltă capacitățile de generalizare și analiză referitor la activitățile realizate.

Evaluarea Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* va include și realizarea Dosarului de nursing (*Anexa nr.5*), care va include compartimentele: completarea datelor generale, stabilirea diagnosticilor de nursing prioritare conform formulei PES, descrierea examenului subiectiv și obiectiv, realizarea planului de îngrijiri conform diagnosticilor stabilite.

VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIILOR DE PRACTICĂ

Procesul de evaluare este continuu, obiectiv și deschis. Utilizând diverse metode de evaluare elevii sunt învățați să aprecieze/evalueze fenomenele și procesele medicale, să aplice cunoștințele dobândite în activități practice, să propună soluții pentru diferite situații. Urmărind formarea specialistului medical, care trebuie să activeze autonom, calitativ, dar și în colaborare și cooperare în echipa multidisciplinară, în relații de parteneriat, este important ca fiecare să-și dezvolte capacități de autoevaluare și evaluare reciprocă, în scopul asigurării acordării asistenței medicale de calitate.

Evaluarea continuă a sarcinilor practice aplicative se realizează în perioada de desfășurare a Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* de către moașa superioară/principală sau asistentul medical superior/principal din instituția medicală.

Evaluarea sumativă a Stagiului practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* se va realiza la sfârșitul stagiului practic de către profesorul metodist în baza:

- realizării Curriculumului stagiului practic și activității elevului pe parcursul stagiului practic, evaluată de moașă/asistentul medical superior/principal din instituția medicală;
- completării și prezentării portofoliului: complexitatea portofoliului, corectitudinea completării agendei de formare profesională, elaborării raportului cu privire la realizarea stagiului de practică, respectarea disciplinei de muncă și existența aprecierii date de conducătorul practicii din partea agentului economic;
- calculării mediei simple cu sutimi fără rotunjire, formată din notele curente acumulate zilnic și nota acordată pentru portofoliul stagiului de practică.

$$\text{MSP} = (\text{MNC} + \text{NAP}): 2$$

MSP - media stagiului practic

MNC - media notelor curente

NAP - nota acordată pentru portofoliu

Cadrul didactic/mentorul din cadrul instituției medicale își va alege setul de metode de evaluare, precum și materiale - instrumente de evaluare, formele de evaluare ce corespund conținuturilor stipulate în capitolul V. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică. Aprecierea se va face în baza de criterii. Criteriile de notare contribuie la formularea unei evaluări obiective.

Astfel, în calitate de criterii de apreciere a produsului realizat de către elevi sunt recomandate:

Nr. d/o	Categorია de produs	Criterii de evaluare a produsului
1.	Agenda formării profesionale a elevului	<ul style="list-style-type: none"> ● relevanța completării agendei, ● veridicitatea conținutului expus, ● calitatea prezentării textual, ● respectarea normelor prestabilite, ● completitudinea agendei.
2.	Produse elaborate	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea cu standardele de realizare, ● creativitatea, ● calitatea proceselor, ● completitudinea produsului, ● elaborarea și structura produsului, ● calitatea materialului folosit, ● corectitudinea interpretării, ● respectarea termenilor de elaborare.
3.	Dosar de nursing	<ul style="list-style-type: none"> ● completarea datelor generale, ● stabilirea diagnosticilor de nursing prioritare (3) conform formulei PES, ● descrierea detaliată a examenului subiectiv, ● descrierea detaliată a examenului obiectiv conform etapelor inspecției generale, ● realizarea planului de îngrijiri conform diagnosticilor stabilite.
4.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite, ● corectitudinea formulării conținutului, ● conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical, ● completitudinea raportului, ● originalitatea, ● creativitatea.
5.	Portofoliul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● respectarea nomenclatorului de acte, ● corectitudinea completării cu produsele din nomenclatorul de acte, ● relevanța, ● veridicitatea, ● completitudinea, ● calitatea prezentării textuale a produselor, ● respectarea normelor prestabilite.

VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ

Activitatea instituțiilor medico-sanitare publice/private este orientată atât spre protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață, cât și spre monitorizarea și dirijarea stagiilor de practică.

Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar* se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private care asigură servicii de asistență medical perinatală de performanță. Modalitatea de identificare a unității economice pentru desfășurarea stagiului de practică se realizează după cum urmează:

- unitatea economică dispune de departament Obstetrical și secții de ginecologie.
- unitatea economică aprobată prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;
- unitatea economică este selectată la propunerea elevului. Analiza și validarea locurilor de practică selectate de elevi se realizează de către Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze clinice pentru realizarea instruirii practice.

Stagiul de practică efectuat în cadrul unităților economice se organizează și se desfășoară în baza Contractului de parteneriat.

Bazele practice – unitățile economice din domeniul sănătății, corespund următoarelor cerințe:

- profilul instituției medico-sanitare publice corespunde conținuturilor de instruire.
- mentorii - personalul medical mediu din instituțiile medico-sanitare publice, responsabil de instruirea practică a elevilor, este instruit în domeniul psihopedagogiei.
- mentorii manifestă respect și reponsabilitate pentru educația profesională a viitorilor specialiști medicali.
- instituțiile medico-sanitare publice/private manifestă un management instituțional de performanță, participativ, abordat complex și sistemic, încât personalul medical implică activ elevii în procesul de acordare a serviciilor medicale populației;
- instituțiile medico-sanitare publice/private au capacitatea necesară pentru încadrarea tuturor elevilor în activitățile curativ-preventive și de îngrijire;
- multitudinea de servicii medicale prestate de instituția medico-sanitară publică/privată corespunde cu volumul de competențe și abilități necesare pentru antrenare în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură respectarea prevederilor contractului/convenției-cadru de parteneriat privind efectuarea stagiului de practică al elevilor;
- instituțiile medico-sanitare publice/private organizează și asigură condiții corespunzătoare pentru desfășurarea eficientă a stagiului de practică în corespundere cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private desemnează conducătorul de practică din cadrul unității economice din rândul specialiștilor de înaltă calificare și cu experiență în domeniu;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură accesul elevilor la fondul de literatură de specialitate de care dispune unitatea economică, diverse proiecte de dezvoltare, alte

materiale, la utilajul și echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;

- instituțiile medico-sanitare publice/private efectuează instructajul elevilor privind aspecte de organizare și norme de protecție/de securitate a muncii;
- instituțiile medico-sanitare publice/private se includ în procesul de formare prin practică a elevilor, antrenându-se în organizarea și desfășurarea instruirii practice, soluționarea problemelor posibile;
- instituțiile medico-sanitare publice/private evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de elev, precum și comportamentul și modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității economice.

Lista orientativă a instituțiilor medico-sanitare publice/private la care se va desfășura Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar*:

Nr.	Denumirea instituției medicale
1.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Gheorghe Paladi”
2.	IMSP Institutul Mamei și Copilului
3.	IMSP Maternitatea nr. 2
4.	Spitalul Internațional Medpark

Lista orientativă a locurilor de muncă/posturilor la care se va desfășura Stagiul practic de specialitate nr. I - *Îngrijirea gravidelor în staționar*:

Nr.	Locul de muncă/postul	Cerințe față de locul de muncă/postul propus elevului
1.	Secția de internare	Secția de internare asigurată cu necesarul pentru: înregistrarea gravidelor; întocmirea actelor medicale; examinarea clinică a gravidelor; acordarea asistenței medicale de urgență în caz de necesitate; prelucrarea parțială a gravidelor; verificarea temperaturii și datelor antropometrice.
2.	Secția obstetricală, secția terapia gravidelor, secția patologia sarcinii și urgențe obstetricale.	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru gravide. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor autonome și delegate.

IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/p rocurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	CUCTA, D., <i>Farmacologie generală, suport de curs pentru elevi din colegiile de medicină</i> , S.n. (Irocart) , Chișinău, 2023. 314 p., ISBN 978-9975-3338-8-7.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	350
2.	FRIPTU, V., METAXA, I., CERNEȚCHI, O., <i>Afecțiunile purulento-septice în obstetrică</i> , Chișinău, 2005: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 376 p., ISBN 9975-78-448-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
3.	FRIPTU, V. și coautori, suport de curs <i>Obstetrică și ginecologie</i> , USMF „Nicolae Testemițanu”, catedra Obstetrică și ginecologie I, CEB Medicina, Chișinău 2018. 288 p.	https://ginecologie.usmf.md/sites/default/files/inlin_e-files/Suport-de-curs-paginat_0.pdf	
4.	FRIPTU, V., MARIAN-PAVLENCO A. și coautori, manual <i>Obstetrică</i> , Chișinău, 2023 : ÎS FEP “Tipografia Centrală”861 p., ISBN 978-5-88-554-203-6.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
5.	GHEORGESCU, BRĂILA, M., BERCESCU, S., <i>Obstetrica, Vol.1</i> , Craiova, 1996, Ed. AIUS, 360 p., ISBN 973-9251-22-6.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
6.	MANOLACHE, A., HORNEȚ, N., ȘCHIOPU, L., et. al., <i>Comunicare și psihologie medicală: Suport de curs</i> , Chișinău, 2016: Tipografia centrală, 384 p., ISBN 978-9975-53-598-4.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
7.	MANOLACHE, A., NEGREAN M. <i>Standarde/ protocoale ale deprinderilor practice, calificarea Asistent medical</i> . Chișinău: Tipogr. Prag -3 SRL, 2008. 434 p. ISBN 978-9975-77-079-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
8.	MANOLACHE, A., NEGREAN, M., STEMPOVSCAIA, E., GRECU, A., PINTEAC, O., ABDURAHMANOVA, Z. <i>Protocol/Algoritm al deprinderilor practice, calificarea Asistent medical</i> , ediția a II-a. Chișinău: Tipogr. Prag-3 SRL, 2017. 470 p. ISBN 978-9975-53-888-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1085
9.	MARCU, GH., PALADI, GH., ROȘCA, P., METAXA, IA., BUCĂȚARU, L., BANARU, N., CORLĂȚEANU, O., CERNEȚCHI, O.,	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

	DONDIUC, I., ILIEV, I., MOȘNEAGA, M., MUSTEAȚĂ, A., POPUȘOI, O., ROTARU, M., <i>Obstetrica</i> , Chișinău, 1993: Editura Lumina, 464 p., ISBN 5-372-01222-6.		
10.	MOGA, M.A., <i>Obstetrică-ginecologie</i> , Brașov, 2010, Ed. Universității Transilvania, 359 p., ISBN 978-973-598-010-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
11.	NINESCU V., <i>Obstetrica și ginecologia</i> , Ed. Didactică și pedagogică, București, 2006.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
12.	PALADI, GH., CERNEȚCHI, O., Bazele obstetricii fiziologice, USMF „Nicolae Testemițeanu”, Chișinău, 2007, CEP Medicina, 560 p. ISBN 978-9975-945-73-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
13.	PALADI, GH., CERNEȚCHI, O., <i>Obstetrica patologică: manual</i> , Vol. 2, Chișinău, 2008, CEP Medicina, 744 p., ISBN 978-9975-915-32-8.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
14.	PALADI GH., MARCU GH., ROȘCA P., METAXA I., CORLĂTEANU O., BANARU N. și coaut., manual pentru studenții universității de medicină și colegiilor de medicină din RM, <i>Obstetrica</i> , Editura Lumina, Chișinău, 1993. 455 p., ISBN 5-372-01222-6	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	50
15.	PRISACARI, V., Ghid de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale, Ediția II. Chișinău, 2009: Ed. SRL „T-PAR”, 312 p., ISBN – 978-9975-9959-4-8.	Ghid- supravegherea_inf_no socom_ed_II_- 37051.pdf (usmf.md)	
16.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md).	
17.	STEMPOVSCAIA, E., responsabil de ediție, Standarde de îngrijiri - nursing pentru asistente medicale și moașe, Chișinău, 2010: Tipog. GrafemaLibris, 312 p.	15099-15088- Standarde2520de2520 ingrijiri2520nursing.p df (gov.md)	
18.	STRATULAT, P., BALTAG, V., CATRINCI, L., CODREANU, N., COMENDANT, R., CORCIMARI, V., DIUG, V., GLADUN, E., MOLDOVANU, M., <i>Îngrijirea în naștere</i> , Chișinău, 2004, Civitas, 246 p.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
19.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... <i>Principii de organizare și acordare a asistenței perinatale</i> , Ghidul A național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006,	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

	Tipografia centrală, 158 p., ISBN 978-9975-907-93-4.		
20.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Serviciul perinatal regionalizat: Niveluri și conținut, Ghidul B național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 192 p., ISBN 978-9975-907-94-1.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
21.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Principii de organizare și acordare a asistenței perinatale, Ghidul A național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 158 p., ISBN 978-9975-907-93-4.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	246
22.	STRATULAT, P., FRIPTU, V., BIVOL, GR., EȚCO, L., STRĂTILĂ, M., MOȘIN, V., ... Serviciul perinatal regionalizat: Niveluri și conținut, Ghidul B național de perinatologie, Ediția a 2-a, Chișinău, 2006, Tipografia centrală, 192 p., ISBN 978-9975-907-94-1.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	246
23.	STRATULAT, P., MOȘIN, V., BOLOGAN, I., EȚCO, L., CORCIMARI, V., DIUG, V., SERBENCU, A., PLUGARU, A., CURTEANU, A., DANIL, R., VRÂNCEANU, M., SORICI, N., TURUTA, V., REVENCU, V., Pregătirea psiho-emoțională a gravidei și membrilor familiei ei, Compendiu pentru cadrele medicale care se ocupă cu instruirea pre- și postnatală, ICȘDOSM și C-UNICEF.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	20
24.	SULIMA T., CĂRĂUȘU M., CHITIC L. Ghid de instruire prin simulare <i>Abilități practice și proceduri de bază în obstetrică</i> , Chișinău, 2021.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
25.	ȘTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLOVCA, N., Obstetrică fiziologică, Chișinău, 2001, Reclama, 265 p., ISBN 9975-900-74-7.	Biblioteca USMF „Nicolae Testemițeanu”	-
26.	ȘTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLOVCA, N., Obstetrica Practică, Chișinău, 2004, Reclama, 428 p., ISBN 9975-932-95-9.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
27.	TITIRCĂ, L., Ghid de nursing cu tehnici de evaluare și îngrijiri corespunzătoare nevoilor fundamentale, București, 2008: Editura Viața	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1

	medicală românească, 414 p., ISBN 973-9320-84-8.		
28.	TITIRCĂ, L., Tehnici de evaluare și îngrijiri acordate de asistenții medicali, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 399 p., ISBN 973-9320-67-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
29.	UNGUREANU, E., Standarte de îngrijiri Nursing pentru asistente medicale și moașe/ Asoc. De Nursing din R. Moldova, Chișinău, 2006, Grafema Libris, 320 p., ISBN 978-9975-9952-1-4.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1
30.	VÂRTEJ, P., Obstetrică fiziologică și patologică, București, 1996: Editura ALL, 757 p., ISBN 973-571-158-3.	Catedra Obstetrică și ginecologie, CEMF „Raisa Pacalo”	1

X. ANEXE

Anexa nr.1 - Nomenclatorul de acte al stagiului practic *Practica de inițiere în nursing*

Anexa nr.2 - Agenda formării profesionale.

Anexa nr. 3 - Referința elevului.

Anexa nr.4 - Raportul stagiului de practică.

Anexa nr.5 – Dosarul de nursing.